

לה' ... עשירית האיפה סולת מנחה תמיד, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב".(2)

מה תלמוד לומר [במדבר כח כט; וכת י':(3) "עשרון עשרון לכבש האחד", למה נכפלה תיבת עשרון?

גמרא:

שנינו במשנה: רבי מאיר אומר: עשרון, עשרון, וחצי עשרון:

"מלמד ששתי מידות של עשרונות היו במקדש:

אחד קטן שהיה גדוש על שפתו, ואחד — גדול יותר — שהיה מחוק.(4)

תניא: היה רבי מאיר אומר:

"ואחר כך חולק כל חלה וחלה לשנים": זו לא שמענו, ואין לה שורש בשום מקום, שיחלקו כל חלה וחלה, אלא שש חלות בשחרית ושש בין הערבים; ובפשוטו, מה שכתב שאין לו שורש, היינו למה שכתב הרמב"ם דחוצה כל חלה לשנים, ונמצא שחצי העשרון היה לבוקר וערב כאחד, וזה הוא שכתב דאין לו שורש; אך ראה ברדב"ז שם וב"כסף משנה".

וראה עוד ב"משנה למלך" בסוף ד"ה ומ"ש ואחת, שתמה על הרמב"ם: סברא זו דרבינו תמוהה היא, למה צריך לחלק העשרון בחצי עשרון כפי סברתו, שהרי חצי עשרון זה לא היה מקריב בבוקר אלא חצי המחצית של עשרון זה; ראה עוד שם, ולא יישב.

3. הנוסח שבכרייתא "עשרון עשרון לכבש האחד" נכתב שם; אך מצינו עוד בפרק כח פסוק יג "ועשרון עשרון סולת מנחה כלולה בשמן לכבש האחד"; ובפסוק כא "עשרון עשרון תעשה לכבש האחד"; ובפרק כט פסוק טו "ועשרון עשרון לכבש האחד".

4. א. בפירוש המיוחס לרש"י מפרש: אחד שהיה מחזיק עשרון רק כשהיה גדוש, ואחד היה מחזיק עשרון כשהוא מחוק; וכן הוא באמת פשוט ממעות הלשון.

אך ראה ברש"י מכתב יד לקמן צ א על המשנה שם: כל מדות שבמקדש היו נגדשות,

הוא דוקא בשאר כלים שצריך להיות שם המנחה כשהיא שלמה, וכשיש שם פחות אינו ראוי לכלי, אבל למאן דאמר מידת יבש נתקדשה, כיון דצריך למדוד עשרונות דמפקינן לה מקרא שלא ימדוד בשל שלשה לפר, אם כן ראוי הוא לאותו כלי; ומה שיש להעיר בדבריו יתבאר בהערות לקמן פח א.

2. א. נתבאר בגמרא, שמתחילה היה מביא עשרון שלם, ואחר כך היה חוצהו במידת חצי עשרון; וראה בסוגיית הגמרא לעיל ח א, אם היה מקדש את הסולת בעשרון השלם או אף לחצאין.

ב. בפשוטו מבואר בהדיא מדברי המשנה, שאת חצי העשרון האחד היה מקריב בבוקר, ואת חצי העשרון השני היה מקריב בין הערבים.

אך הרמב"ם [מעשה הקרבנות יג א] כתב: וכיצד עשיית חביתי כהן גדול, מביא עשרון שלם ומקדישו, וחוצהו בחצי עשרון שבמקדש ... ולש מכל חצי עשרון שש חלות, נמצאו שתיים עשרה חלות. ואחת אחת היו נעשות ... ואחר כך חולק כל חלה וחלה לשנים באומד, כדי שיקריב החצי בבקר והחצי בערב; ומבואר, שאם כי היה מחלק את הסולת לשני חצאים, מכל מקום לא היתה זו חלוקה לבוקר ולערב, אלא כל חצי עשרון היה גם עבור הבוקר ועבור הערב; ודלא כפשטות לשון המשנה.

והראב"ד אכן השיג על מה שכתב הרמב"ם